יעקב שרת / איש ממאדים

שלום לך, ישראל

מי שהיה בחוצות לונדון, מי שעשה בחוצות ניו־יורק ואולי בעוד כמה מכרכי־העולם, בוודאי נתקל באותם תמהונים נושאי־שלטים, שעליהם כתובות באותיות של קידוש לבנה: „חיזרו בתשובה! קץ כל בשר בא!"

הם ממשיכים לצעוד עם שלטיהם המאיימים — ולנו לא איכפת. החיים נמשכים. קץ־כל־בשר לא בא.

ואף־על־פי־כן, מי מאיתנו לא התנסה באזהרות ששמע ולא שעה להן, התעלם מהן, ביטל אותן, הדחיק, שחק ולעג ל„נושא השלטי" שהשמיען — כדי להתחרט לאחר־מעשה אם מעט ואם הרבה, ולפעמים הרבה מאוד!

למחרת סיפוח רמת־הגולן למדינת־ישראל שוחרת־השלום השמש זרחה. העולם של גאולה כהן המשיך להסתובב על צירו. החיים נמשכו, נמשכים ויימשכו — האם המזהירים נגד מעשה זה בכל לשון של אזהרה דינם כדין נושאי השלטים בלונדון ובניו־יורק? האם אזהרת „קץ מדינת־ישראל ממשמש ובא!" היא ההבל הגדול ביותר שאפשר להשמיע היום?

בוודאי! מי יכול להעלות בדעתו דבר שכזה! קץ מדינת־ישראל? לך, לך כבר, אתה יחד עם השלט המחורבן שלך. עלינו אתה לא תעשה רושם.

אבל אני אומר לכם, שקץ מדינת־ישראל כבר בא. לא, במשמע הכליה והאבדון והתממשות סיסמת „קץ כל בשר" התמהונית־אווילית. במשמע אחר לגמרי, שאחרי שאסביר לו להלן, אולי תנודו לי בראשיכם החכמים, תגידו „שטויות!" ותמשיכו להיות ישראלים טובים, חיים וקיימים.

שלא יהיה שום ספק. סיפוח רמת־הגולן הוא המאורע ההיסטורי הגדול ביותר שחל בחיי מדינת־ישראל מאז מיל־חמת־העצמאות, שהרחיבה את גבולות־המדינה מעבר למה שהוקצה לה בהחלטת־החלוקה של האומות המאוחדות ב־29 בנובמבר, 1947. וכמו שנגזר על מדינת־ישראל־פרי־מילחמה להיות לדבר אחר לגמרי ממדינת־ישראל־פרי־שלום, כך גם עכשיו: מדינת־ישראל שאחרי סיפוח רישמי של שטח של ארץ שכנה, שטח לא־לה, שטח שמעולם לא היה שלה, שטח שמעולם היה שייך לארץ אחרת, שטח שמעולם לפני כיבושו לא העלתה המספחת תביעות לדידו — מדינת־ישראל זו היא מדינת־ישראל אחרת מישראל העומדת בגבולותיה המו־כרים, כלומר ישראל לא־מתפשטת, לא אימפריאליסטית.

בהבדל אחד: מילחמת־העצמאות נכפתה עלינו. לא היה שום מנוס ממנה. ב־1948 עשינו כמיטב יכולתנו לנצח, לשרוד, ובתוך כך כבשנו שטחים בתוך ארץ־ישראל המערבית, שאומנם ויתרנו עליהם בהסכימנו בגלוי עם החלטת החלוקה, אך לא קרענו אותם מתוך שיטחה המוכר של מדינה שכנה; אם כי — כן, אם כי! — אילו קמה לאחר המילחמה ההיא מדינה פלסטינית ביהודה ושומרון ובחבל עזה, וראשיה היו מבקשים לעשות שלום עם ישראל — היתה לנו בפירוש בעיה. נכון, מן הבעיה הזאת נפטרנו, קודם כל מבחינת דעת־הקהל הבינלאומית (אגב, לא כולה), אבל לא בלי לשלם מחיר כבד, או יותר נכון בתוצאה החמורה — ולא חשוב מי האשם בה, חשוב עצם קיומה — של מה שקרוי בלשון האיזור „בעיית־הפליטים", שבממאירותה אין לה אח ודוגמה בכל שלשלת בעיות־הפליטים שצצו תמיד אחרי מילחמות.

לא כן הסיפוח של רמת־הגולן, שצמח לא מתוך תוהו־דרים מדיניים. לא בגין ושרון ועוד קומץ שליטים. המדינה. העם. צאו לרחוב ותמדדו את הגאווה, את השימחה בלבבות. או את הלא איכפתיות החברמנית. היום פינו וליבנו שווים. היום אנו וזיהויינו על־ידי אויבינו חופפים. גם אם בלחץ מדיני או צבאי, או שניהם גם יחד, נחזור בנו מההחלטה השחצנית לספח כיברת ארץ לא לנו — עדיין לא תהיה זו נסיגה שבלב, נסיגה שבהכרת המישגה שגרם לה.

כמובן, הדברים לא התרחשו בן־לילה וביום ההצבעה ההיסטורית בכנסת. כבר הבחירות האחרונות העידו על שינוי מהותי שחל בנפש העם, שינוי שאולי אין ממנו חזרה. השינויים נוסח חילופי הד"ר ג'קיל ומיסטר הייד, שהיו מנת חלקנו מאז נתקף דויד בן־גוריון בעווית „מלכות ישראל השלישית" וציווה במהלך מילחמת סיני ב־1956 על עבדו הנאמן, יצחק נבון, לחפש במקורות היווניים הקדמונים עדויות לשליטה יהודית באיים סנאפיר וטיראן, פסקו עכשיו לעינינו. לא עוד. מעכשיו רק הייד. מעכשיו אנו גם כובשים גם מספחים, גם מורישים גם יורשים.

ולא חשוב מה יגידו הגויים. חשוב מה מרגישים הישראלים. כל מישאל יגלה כי הם מרגישים טוב. מאושרים. כן, רובם.

לעינינו, בתהליך קבע המתין לניתוחו, חל שינוי מהותי במנטליות הישראלית, שהגיע לשיאו בהחלטת רוב חברי־הכנסת לספח איזור כיבוש, ובתמיכה המונית של העם בצעד זה. אולי זה מהלך גאוני. אולי הוא יבטיח את קיומה של מדינת־ישראל לעוד אלף שנה, אם לא איכפת לכם המיספר הזה. אבל זאת תהיה מדינת־ישראל אחרת לגמרי מזו שנהגתה. זו כבר מדינת־ישראל אחרת. ומבחינה זו, אם הצלחתי להב־הירה כמיזער יכולתי, זהו קץ מדינת־ישראל (המקורית).

אין ברירה. צריך לשבת ולהוציא מסקנות אישיות. אני משער שיום אחד לפני גם הדינוזאורים רצו לעשות זאת, אבל להם לא היה פנאי אפילו להגיד שלום.

האם הם זוחלים?

אם תיקח זוחל ממדרגה נמוכה,
ותקטע ותקצוץ אותו חתיכה חתיכה,
אז כל קטע ירוץ לכיוון אחר במין רטט,
יצמיח מלוא אברים, וימשיך קיומו בשקט.
ולכן, שאלת חיים־או־מוות היא ל„עבודה" ולמערך ככלל:
האם הם זוחלים — או יצור קצת יותר משוכלל?

התסריט שלי

ההחלטה לספח את רמת־הגולן לא היתה שליפה מן המותן. היא התבשלה זמן רב, ולא רק במוחו של בגין.

איך, מה, מתי, עם מי — אני לא יודע וכרגע גם לא איכפת לי. אבל האינטואיציה שלי אומרת לי שהכל היה מחושב.

אינני גורס כזאב שיף, שהמטרה בהחלטה הקיצונית של הסיפוח היתה ל„נגדד" (אנטגונייז) את סוריה ולדחוק אותה לפינת־איבה שכזו, שתכפה עליהם למנוע את הפלסטינים מכל הידברות איתנו, שכן ברור שאי־ואבוי יהיה „לנו", אם הפלסטינים הללו יושיטו פיתאום יד למשא־ומתן.

אני חושב, שבגין לא מפחד מהפלסטינים. הוא מפחד מהמצרים, ועוד יותר מזה, ממילחמה בשלוש חזיתות בבת־אחת.

כדי לדפוק את המצרים עכשיו, צריך להיות משוגע גמור. מפני שהשוטים שבוושינגטון, המוכנים לבלוע כל־כך הרבה צפרדעים ישראליות, את זה כבר לא יסבלו — כמו שאמר הבעל שבא הביתה ומצא את אשתו שוכבת עם אחר: „זה כבר לא מוצא חן בעיני."

אז הפיתרון הוא לדפוק את הסורים. לא בסיפוח־הגולן, אידיוטים! במילחמה!

אז ככה: מספחים את הגולן ומרגיזים את הסורים, שאיכפת להם הרבה חיי פלסטינאים, כידוע. הסורים יכשירו את הקרקע הבינלאומית, ואחר־כך יקרצו לפלסטינים, ואז יתחילו לנשור קטיושות בגליל העליון. בבת־אחת ובכמויות.

לזה, כידוע, עם ישראל לא רק מוכן — לזה הוא משתוקק ולאלתר, כי הרבה זמן לא נשאר. כך, מתוך תמימות־דעים לאומית־פטריוטית נצא כולנו למילחמה השביעית בתולדותינו הארוכות, שאולי תסתיים בכיבוש דמשק (דרך ביירות), הסו־רים יוכו מכה נאמנה, שתנטרל אותם למשך זמן סביר.

ואז, בעוד דמשק עשנה, ובעוד הלוח של שר־החוץ שמיר מראה על לפני סוף אפריל 1982, יכריז בגין בכנסת: „לא נעקור נטוע! למצריים יש ברירה: שלום בלי פיתחת־רפיח או מילחמה בלי פיתחת־רפיח־ומי־יודע־מה־עוד," אם אתם מבינים את הרמז.

המצרים לא יבינו את הרמז. ואת סוף התסריט הזה, בכל הווריאציות האפשריות, אני משאיר לדמיונכם הפרוע.

קץ ישראל המקורית ✶ עם ישראל משתוקק למילחמה בסוריה ✶ ספחת הגולן

ובוהו לאומי־מדיני, לא בסערת מילחמת קיום ראשונית נוכח עולם משתאה ומעריץ, מילחמה מחוללת מדינה חדשה, שסנדקה היו רוב מדינות או"ם ושני שושביניה המכובדים — ארצות־הברית וברית־המועצות. לא. הסיפור הזה נעשה בדם קר. בפיכחון. במחשבה תחילה.

ובמעשה הסיפוח הזה — שלא כבסיפוחי השטחים הכבו־שים שמעבר לקו חלוקת ארץ־ישראל לשתי מדינות, יהודית וערבית, בהחלטת האו"ם — מדינת־ישראל המספחת בלעה את מדינת־ישראל המקורית (אני יודע, אני יודע, ירושלים! נכון. אבל ירושלים היא ירושלים, ואינה עיר בארץ שכנה, וגם הסיפור הזה לא תם). לא עוד „אין פנינו לכיבושים", לא עוד „אין נפשנו להתפשטות" כמיטב המסורת הישראלית ממאי 1948 עד דצמבר 1981. לא עוד. כן כיבוש וכן התפש־טות. ולא זו בלבד, אלא גם בהנמקות „היסטוריות", מחרידות, שכן שרידי בתי־כנסת אינם נגמרים בגבול רמת־הגולן הישרא־לית (לחסידי בתי־הכנסת, המוצאים בהם צידוק לסיפוח או נחמה לנפש הנבוכה, ראוי להזיכר כי רבים הם גם שרידי בתי־הקברות היהודים ברחבי האיזור).

וזהו קץ מדינת־ישראל כפי שנהגתה, כפי שהוקמה, כפי שהוכרזה וכפי שהוצגה. היום קם עם, והנה הוא עם אחר במובהק: עם שוחר שיטחי זרים לא־לו. עם מעדיף שטח על פני סיכוי — ולו רחוק (סאדאת לא היה פעם רחוק?) לשלום (מזכיר את החוכמה הגאונית של דיין על שרם אל־שייח'). עם סומך על הכוח ועליו בלבד (אלוהים, לפי שמוסרים המקורבים אליו ביותר, שולל את המלך).

אם סיפוח הגולן עשה משהו, הרי זה חשיפת מעטה־הצביעות מעל מדינת־ישראל כמדינה שוחרת־השלום, הנאבקת בשיניה על השלום ללא יאוש, אפילו יבוא רק בעוד מאה־שנות־אי־בת־אסד. לא. חרף המליצות הנבובות של שר־החוץ שמיר, ישראל שמה מיבטחה רק בכוח, רק בשטח, לא בהס־

מגיע לי להיות מאמן

(המשך מעמוד 54)

רים. כולם היו חניכים שלי. יש כאלה שהגיעו כוכבים — גיורא שפיגל, שפיג־לר ורוזן. את פייגנבאום, ויקי פרץ ומשה סיבי ממש בניתי מהתחלה. מי אם לא אני מתאים לאמן את נבחרת־ישראל?

■ ■ ■

● איך אתה בונה כוכב כדו־רגל?

אם לכדורגלן יש נתונים טכניים, כמו ראיית מישחק, שליטה בכדור ויכולת אילתור, אני מפתח את הכושר הגופני שלו, את יכולת־הבעיטה ואת המישחק הנוק־שה. אני בונה לו סיגנון.

● האם שחקן־כדורגל אינו צריך לחיות אינטליגנטי?

יש תופעות מפתיעות. נתקלתי בשחק־נים שמבחינה אינטלקטואלית היו ברמה

גם מוטלה שפיגלד הוא מהחכמים. ההחלטה שלו לחזור בגילו לשחק כדורגל היא לא יוצאת דופן. גם קרוייף חזר לשחק בגיל מאוחר. מי זוכר למוטלה את הזוהר שלו ומי יזכור לו את הפשלות?

אפס, כאלה שלא למדו שלוש שנים ב־חיים שלהם, לא ידעו קרוא וכתוב, אך על המיגרש הם היו גאונים. לפעמים אני משתאה נוכח הכישרון והפיקחות במיש־חק לעומת האנאלפבתיות בחיי היום־יום.

● איך אתה מסביר את זה?

מסתבר שהכדורגלן נולד עם רמת־מיש־כל גבוהה, אך משום שגדל בסביבה נחר־תה, ההתפתחות שלו בעצרה. כשאני הת־חלתי לפתח אותו, האינטליגנציה התחי־לה לצוץ מחדש.

● האם הפועל תל־אביב דו־אגת להעניק השכלה לשחקניה?

אנחנו משתדלים. הצענו לאותם שחק־נים שהם חסרי־השכלה ללמד אותם קרוא כתוב וללמדם שפות. הצענו להם מורים פרטיים.

● מה היתה מידת ההיענות?

די בינונית. צריך ללחוץ עליהם. להת־חיל ללמוד בגיל מבוגר־יחסית זה קשה. אנחנו מייעצים להם בהשקעות, כדי ש־אחרי שיגמרו את הקאריירה שלהם יוכלו לחיות בכבוד.

● מהם היחסים בינך ובין ריפ־עת תורכ?

ב־76', כשהיה ילד, לקחתי אותו לנב־חרת והוא לא איכזב. אבל כמו כל שחק־קן, הוא עבר משברים — היתה לו למ־של פציעה קשה, ואני רוצה להחזיר או־תו לכושר. למזלי, תורכ רוצה מאוד ו־אני יותר ממנו רוצה שהוא יחזור לכושר.

● תורכ היה מעורב באחרונה בפעילות פוליטית של ערביי־יפו. האם זה הפריע לך?

זה לא הפריע לי, לכן לא התערבתי. ברגע שזה יתחיל להפריע, אקרא לו ו־אעיר לו על כך.

■ ■ ■

● ברשותך, נחזור לנבחרת. אני מבינה שאתה רוצה לחזור ולאמן אותה?

זה טיבעי שכל מאמן רוצה לאמן נב־חרת. הצלחתי עם הנבחרת ועשיתי שגי־אות. לי יותר קל מאשר לכל אחד אחר. אני יודע איך לא לחזור על השגיאות. כל־כך הרבה דשים ובוחשים בנושא, כל אחד מושך לכיוון אחר. אני נותן לכולם להתבשל במיץ של עצמם.

● האם אתה מצפה שההתאח־

(המשך בעמוד 78)